

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Organul oficial al Asociațiunii institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarion Roman Nr. 1—3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500—; pentru particulari Lei 400—; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300—. În străinătate Lei 800—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare □ cm. Lei 6—

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Director: **Constantin Popp.**

•••□•••

Redactor: **Dr. Mihai Veliciu.**

Sumarul:

Dela „Solidaritatea”: Convocare. — „Ardeleana” s. p. a.: Convocare. — Politica economică și financiară a Guvernului: — Legea Bancară și soarta băncilor românești din Ardeal și Banat.

Dela „Solidaritatea”.

Convocare.

În virtutea art. 21 din Statute rog pe domnii membri ai Consiliului de administrație, ai Consiliului de cenzori și ai Comisiunii speciale să binevoiască a participa la **ședința plenară** a Consiliului de administrație, care se va ține în ziua de **Duminică 8 Septembrie a. c., orele 4 după amiază**, la Geagiu-Bai, în sala cea mare a restaurantului băilor, cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. *Ficarea textului dării de seamă a Consiliului de administrație către adunarea generală ordinară a „Solidarității” pentru anul de gestiune trecut;*

2. *Propuneri și interpelări.*

Orăștie, 22 August 1935.

Dr. AUREL VLAD
președintele „Solidarității”.

„ARDELEANA”, inst. de credit și econ., s. p. a.
din Orăștie.

Convocare.

„ARDELEANA”, institut de credit și economii, s. p. a. din Orăștie împlinind 50 de ani de existență, din acest prilej invită pe domnii acționari la o

adunare generală festivă,

pe data de 8 Septembrie 1935, cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. *La ora 10 a. m. parastas în memoria fondatorilor reșoși, în bisericile române ortodoxe și greco-catolică din Orăștie;*
2. *La ora 11 a. m. deschiderea adunării generale festive în localul băncii „ARDELEANA” din Orăștie;*
3. *Darea de seamă asupra activității băncii „ARDELEANA”, în decurs de 50 de ani de existență;*
4. *Discursul reprezentantului „SOLIDARITĂȚII” și al altor institute;*
5. *Inchiderea adunării generale festive.*

Orăștie, la 20 August 1935.

Consiliul de administrație.

Politica economică și financiară a Guvernului.

Preluarea cârmei Statului de către Partidul Național Liberal a fost întâmpinată cu multă simpatie, de către cercurile economice, dar mai ales de cele comerciale. Acest partid era cunoscut ca și cel mai burghez, cu tradiții de liberalism economic, numărând între membrii săi foarte mulți cu experiențe vaste în domeniul vieții economice practice, fiind și un partid cu practică de cârmuire, considerat că are simțul răspunderii oricăror măsuri luate în domeniul economic. Era explicabil ca cercurile economice ignorând considerațiunile strict politice de partid, să aștepte o îndreptare a situației în materie de legislație economică, și în luarea de măsuri cu caracter economic, — dela un Guvern eșit din astfel de partid, care mai avea și avantajul de a fi putut trage concluzii juste din experimentările de 5 ani a guvernelor, emenate din celelalte partide și grupări politice.

În viața politică a țării noastre, sub influința experimentărilor din Rusia sovietică, prea s'a înrădăcinat radicalismul și s'a stabilit un haotic spirit reformator cu orice preț. Trăim sub teroarea unor expediente și paliative, născute într-o nenorocită atmosferă de improvizare ușuratică.

De acest coșmar speram să scăpăm atunci, când a venit la cârmă partidul politic cel mai vechiu, cel mai pregătit, cel mai strâns legat de realitățile și posibilitățile economice din țară. Și ce amară ne-a fost înșelarea în așteptările noastre! Guvernele eșite din acest partid au continuat reformele pripite și improvizarile primejdioase, începute de cele predecesoare, — descurajând cercurile economice. Spiritul de inițiativă s'a retras, ne mai putând expune atâtor capricii și riscuri capitalul mobilier, atât de crunt și nedrept lovit prin tot felul de măsuri și legiuiri ostile lui.

Trebue să fragem azi concluzia generală, că în țara noastră nu există nici un partid politic dispus să-și sacrifice interesele electorale, pentru binele patriei; nici un Guvern nu voiește să alcătuiască un buget al statului deplin echilibrat. Toate ignorează repercusiunile adânci

asupra vieții economice private, pe care o are disordinea financiară, în care se complăce Statul, condus de politicieni. Trăim cu toții într-o atmosferă de minciună conștientă, și nu ne pasă de urmări. Promisiunile statului au ajuns de răs. Plăcind cu bonuri de impozit depreciate cu 75%, datoritiile la furnizori, Statul i-a ruinat pe aceștia, și-i va desvâța de a-i mai credita în viitor. Nesiguranța produsă de arbitrarul Statului, lipsa creditului aproape desființat, iperfiscalismul și abuzurile, — au urmări dezastruoase.

Peste toate acestea nestabilitatea raporturilor noastre comerciale cu străinătatea, improvizările condamnabile, ce s'au înșirat în diversele, dese și contradictoriile măsuri de îndrumare și regulare a relațiilor noastre cu străinătatea, au intensificat haosul, au creat cel mai prielnic teren pentru prosperarea corupției și abuzurilor, din cauza cărora ne creapă acum obrazul de rușine, iar în țară progresa cu pași înspăimântători scumpirea traiului. Și toate acestea sunt cauzate numai de greșelile făcute de Guvern în materie economică.

Dacă la noi ar exista o opinie publică, factor viu de control al activității tuturor guvernelor, și dacă aceasta opinie publică ar avea și autoritatea celor din străinătate, Guvernul trebuia să cadă de mult! Nereușirea dlui Ministru Slăvescu de a-și disciplina colegii din Guvern, doritori de a cheltui bani, pe care țara nu-i are, sau după două luni de improvizări de provincial ale dlui ministru Manolescu-Strunga, — în alte țări Guvernul ar fi căzut!

Dl V. Madgearu, fost ministru de finanțe, — de a cărui politică financiară noi dealtecum niciodată nu am fost încântați, — ca și unul care cunoaște de aproape nu numai Ministerul finanțelor, ci și tehnica convențiilor comerciale și represivile lor asupra vieții economice, — vine în timpul din urmă și face declarații confirmate și în articole de ziar semnate, prin care desvăluie unele lucruri uluitoare despre expedimentele, la cari se pretează Guvernul actual. Regretăm, că cenzura nu ne permite să facem comentariile, cari se impun, căci ne vedem primejduite, și valoarea capitalurilor, ce ne-au mai rămas după deprecierea Leului stabilită prea târziu și după atâtea reforme revoluțio-

nare, ca și cum a fost conversiunea; și atâtea măsuri contradictorii luate de Guvernele, cari s'au schimbat prea des.

Dl Madgearu, după ce a arătat cum Guvernul a cheltuit pentru satisfacerea nevoilor curente, o serie de rezerve și fonduri cu destinații precise, spune că „expedimentele Guvernului grămădesc obstacole în calea unei politici de asanare economică și financiară” și mai departe „prin epuizarea rezervelor naționale, fără nici un efect util pentru țară, se agravează starea de lucruri”. D-sa alarmează lumea, avertizând Ministerul Finanțelor că „folosindu-se de noi expedimente pentru plata couponului extern, riscă să sleiască ultimele rezerve naționale numai ca să mascheze falimentul unei politici economice și financiare”.

Judecând aceste păreri ale unui fost ministru de finanțe, nu prin prizma politică de partid, pe care noi totdeauna am detestat-o — ci cu ajutorul realităților economice, de cari noi suntem atât de aproape și pe cari le cântărim cu obiectivitate, — trebuie să o spunem net, că dl Madgearu are dreptate! Trebuie să se pună capăt improvizarilor și coteriilor politice cu atâtea grupări în partidul dela putere, și să se apere în sfârșit și interesele țării, nu numai ale partidului, sau ale celorce vor să pună stăpânire pe el.

Pe noi puțin ne interesează existența partidelor politice, atunci, când vedem, că toate au intensificat efectele crizei, nu au fost în stare să rezolve nici o problemă dela ordinea zilei, ba din contră ne fac impresia, că le convin aceste stări tulburi, foarte potrivite pentru a îmbogăți pe cei fără scrupule. La periferii se sporesc și adâncesc nemulțumirile și ne cutremurăm numai întrebându-ne în gândul nostru, că înaintând pe acest drum, care poate să fie sfârșitul?

Nu mai merge cu sfidarea mizeriei, când ea e colectivă, cutropind și nivelând și cercuri sociale, cari nu o cunoșteau! Plecași urechea ori unde mergeși, ascultăși cu atenție ce spun cei întrebăși, și veși constata, care e starea reală a lucrurilor; veși afla de cât cinism ori inconștiență sunt capabili, ceice se complac în facerea de declarații, că stăm bine, că recolta e strașnică, că avem atâtea și atâtea vagoane de export, că încassarile impozitelor merg strună și că în scurtă vreme

am eșit din criză, etc. etc. Când realitatea e alta cine mai crede astfel de baliverne; azi nu mai e lumea atât de naivă și nu se mulțumește numai cu încurajări de vorbe goale!

Atât de mult s'au obicinuit cărmuitorii cu minciuna, că nu mai știu distinge adevărul; trebuie să le ajutăm noi ca să-l cunoască.

MARSUJAS.

Legea Baneară și soarta băncilor românești din Ardeal și Banat.

De Dr. Ioachim Toleiu, Cluj.
(Urmare).

5. Situația actuală a creditului țărănesc în Ardeal și Banat.

Urmările dispariției creditului țărănesc. — Ravagiile cămătăriei clandestine. — Primejduirea Reformei Agrare. — Alte repercusiuni de ordin social și național.

Organizația de credit rural din Ardeal și Banat este actualmente complet desorganizată.

De când lozinea criminală „Nu mai plățiți!” a fost aruncată în vălmășagul demagogiei politice, debitorii agricoli nu și-au mai plătit datoriile și astfel pulsul vieții de credit a încetat aproape cu totul.

Diferitele încercări de refacere ce s'au făcut cu legile de asanare numite și legile „lichidării trecutului”, seria că- rora credem că s'a terminat cu ultima lege de conversiune și cu legea bancară, — fiind dominate de preocupări politice electorale, au agravat și mai mult paralizia generală.

Nu mai funcționează nici cooperati- vele de credit, nici băncile comerciale rurale, — ca de instituțiunile oficiale de credit agricol nici să nu mai vorbim!

De pe urma desființării de fapt și de drept a organizației de credit țărănesc s'a creat un gol imens, care începe a fi umplut încetul cu încetul cu surogatul dezastruos al cămătăriei clandestine.

Din informațiunile ce am primit dela vreo douăzeci de bănci rurale și dela

intelectualii satelor și târgurilor ardelene reiese că *cămătăria fără scrupule adeca creditul sustras controlului public și legal a început să facă ravagii înspăimântătoare în toate ținuturile ardelene.*

Astfel în ținutul Huedinului chiria banului ar fi atins 2%—3% săptămânal (104%—156% anual!), pe la Deva camăta este de 24%—36% anual, la Făgăraș de 36%—50%, în Maramureș 50%—55%, în județul Sălaj: 24%—30%, în județul Mureș: până la 30 la sută, în județul Năsăud: până la 48%, la Aleșd nu se mai acordă nici un împrumut, și asta este situația și în celelalte regiuni.

Dar situația aceasta desperată se înrăutățește din zi în zi, dat fiindcă viața economică nu poate fi oprită pe loc, iar activitate economică fără credit nu se mai poate imagina în zilele noastre.

Țăranul, negăsind banul acolo unde îl putea primi în văzul tuturor, sub ochii atenți ai controlului oficial și ai opiniei publice, îl acceptă — constrâns de necesitățile inexorabile ale vieții — de ori unde și în orice condițiuni.

Dacă cazurile de cămătărie spoliatoare încă nu au ajuns în număr prea considerabil la cunoștința justiției, aceasta își are următoarea explicație:

Procedura justiției represive este extrem de costisitoare și șicanatoare chiar și pentru denunțator.

Cel care, fie, din interes propriu fie din interesul obștesc, denunță pe cămătarii fără suflet, sunt citați de nenumărate ori ca „informatori“ la poliție, la judecătorul de instrucție și la desbaterile (ședințele) publice, care se amână de câte 8—10 ori. În felul acesta denunțatorul este el însuși pedepsit pentru faptul că a voit să dea o mână de ajutor justiției în urmărirea criminalilor.

Sancțiunile justiției vin după ani de zile și firește, atunci nu mai au nici un efect pilduitor, — dar pedepsele sunt și așa atât de ridicule, în cât efectele justiției în materie de cămătărie se pot considera ca și inexistente sau iluzorii.

Denunțul mai rămâne adeseori fără nici un rezultat și din cauza lipsei de dovezi, fiindcă cametele mari se percep anticipat și deghizate în polișă, unde se înscrie numai capitalul rămas de plătit după plata cametei.

Tot conform informațiilor noastre mai recente cămătăria se mai practică și în alte forme deghizate și anume în formă de vânzare cu dreptul de răscumpărare după un anumit timp.

Este adevărat că și aceste forme de convențiuni se pot invalida pe cale de proces civil, dar de fapt la proces se ajunge foarte rareori tot din cauza marilor cheltueli (cheltueli de drum, cheltueli de timbru și advocaționale etc.).

Astfel trista realitate rămâne aceea, că bietul nostru țăran încolțit din toate părțile de năcazuri stringente (dări către fisc, cheltueli de exploatare curentă și a.) își pierde rând pe rând vitele de lucru, carul, plugul și pe urmă vine rândul și moșioarei lui, — trecând toate în posesiunea cămătarului evreu.

Instrăinarea moșiei moștenită dela părinți sau primită în cursul împrumutării a fost înlesnită și prin legea Mihailache (Lege pentru circulația bunurilor, M. Of. No. 183 din 21 August 1929), care îngăduie ipotecarea și licitarea loturilor dobândite pe calea Reformei Agrare.

Urmarea directă și indirectă a desființării institutelor de credit va fi deci anularea efectelor Reformei Agrare, înfăptuită cu atâtea imense sacrificii atât pentru bugetul statului, cât și pentru economia generală a țării, — și întoarcerea lentă dar sigură la situația agricolă latifundiară dinainte de legiferarea acestei epocale reforme.

Desființarea băncilor noastre — fără a pune altceva mai bun în locul lor — va avea prin urmare nu numai dezastruoase urmări economice și financiare, dar și repercusiuni de ordin social și național.

Dacă poporul nostru va ajunge din nou în robia economică și politică a streinilor, cari devin tot mai agresivi și mai primejdioși, vina și răspunderea pentru această tragică evoluare a lucrurilor o vor purta exclusiv politicienii noștri cari din meschine interese politicianiste au desființat cele mai încercate instrumente de afirmare economică românească.

6. Acțiunea de salvare.

Străduințele și demersurile „Solidarității“ pentru salvarea băncilor ardelene și bănățene. — Mișcarea „Frontul antibolșevic“ al dlui Dr. A. Vlad. — Faza actuală a acțiunii de salvare. —

Rezultatele obținute de „Solidaritatea”. — Soliditatea Băncii Naționale pentru băncile românești din Ardeal și Banat. Considerațiuni de viitor și „de lege ferenda”. — Acțiunea de salvare trebuie să cuprindă toate băncile românești din Ardeal și Banat, atât cele mijlocii, cât și cele mici. — Planul de salvare al dlui Dr. Aurel Vlad. — Necesitatea modificării legii conversiunii și a legii bancare ca o condiție a aplicării planului de asanare.

Este știut că încă din anul 1931, când pentru întâia dată s'a pus chestiunea lichidării datoriilor din trecut, aducându-se la cunoștința publică întâiul proiect al legii „conversiunii”, conducerea „Solidarității” a început o viguroasă acțiune pentru salvarea băncilor românești din Ardeal și Banat, amenințate prin conversiunea proiectată în deosebi din cauza covârșitorului portofoliu agricol.

Acțiunea aceasta de salvare a fost dusă cu dârzenie și perseverență cu toate mijloacele îngăduite de lege: prin întruniri publice, prin presa de specialitate și prin ziarele cotidiene rămase credincioase sistemului liberalist, și în special prin nenumărate demersuri pe lângă factorii în drept și în rândul întâi pe lângă guvernele de totdeauna și pe lângă conducerea înțelegătoare a Institutului nostru de emisiune.

Simultan cu acțiunea oficială a „Solidarității” dl *Dr. Aurel Vlad*, președintele „Solidarității” și fost ministru de finanțe, a început împreună cu dl Grigore Filipescu o energică campanie, o adevărată mișcare politică-economică, cu numirea de „*front antibolșevic*”, cutreerând toată țara și învederând primejdia reală pe care o reprezintă pentru viitorul acestei țări noul curent de legislație revoluționară, un curent izvorât din o orientare de extrema stângă (bolșevism economic) și determinat de meschine interese de partid sau chiar de interese pur personale.

S'a afirmat de către dl Dr. Aurel Vlad și de către prietiniile sale că noul sistem denotă o mentalitate bolnăvicioasă, care — sdruncinând principiul inviolabilității contractelor, duce în ultima analiză la anarhizarea întregii vieți economice și sociale și la răsturnarea întregii organizații juridice și economice pe care se reazămă statul nostru liberalist, — și tradiționalist.

Mișcarea curajoasă a dlui Dr. Aurel Vlad, — *curajoasă*, pentru că ea înfruntă adversitatea opiniei publice creată de agitațiile demagogilor noștri fără scrupule, — a fost primită cu simpatie și încurajată de toți bunii Români, cari priveau desfășurarea lucrurilor în chip obiectiv și prin prizma intereselor superioare ale națiunii, și în special de conducătorii partidului liberal, al doilea partid de guvernământ care pe atunci era în opoziție.

Dacă mișcarea dlui Dr. A. Vlad nu a putut opri pe loc valul năpraznic al noului curent de destrămare, ea a înfrânat totuși iperzelul inovatorilor cu orice preț și al demagogilor inconștienți, al celor cu lozinca „nu mai plătiți”.

Fără această reacțiune a înțelepciunii românești, care a deschis ochii celor cu răspundere, situația ar fi devenit de sigur mult mai gravă.

„Solidaritatea” a continuat acțiunea ei de salvare fără întrerupere până în zilele de față.

Care sunt rezultatele acțiunii de salvare? și în ce stadiu se află actualmente această acțiune?

Răspunsul la aceste întrebări ni-l dă comunicatul „Solidarității” dela 25 Martie 1935 (publicat în „Excelsior”, „Argus” și în „Revista Economică” Nr. 13 din 30 Martie 1935), în care menționându-se numeroasele demersuri făcute de conducătorii „Solidarității” la factorii competenți, se spune între altele:

„Părerea care își face drum mai ales în cercurile Băncii Naționale este că în urma situației create prin punerea în aplicare a legii pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane, fiind seamă în același timp și de dispozițiunile legii pentru organizarea și reglementarea comerțului de bancă, în Ardeal — ca și în toate celelalte părți ale țării dealtfel — nu va mai putea rămânea în ființă același număr de instituții bancare, cari existau înainte de a se fi pus problema conversiunii.

Instituțiunile cari au suferit pierderi prea mari sau cari nu pot împlini dispozițiunile legii dela 8 Mai 1934, vor trebui sau să *fuzioneze* cu altele pentru a forma un nucleu mai sănătos, sau să se *transforme în cooperative*, sau — în sfârșit — dacă nici una dintre cele două posibi-

lități amintite nu este dată, — să li-chideze“.

„In general se crede că prin fuziuni în Transilvania se va ajunge la un număr de circa 30 instituțiuni de credit românești independente a căror rază de activitate să cuprindă toate regiunile economice, cari prezintă un interes din punct de vedere al creditului. Pentru realizarea fuziunilor Banca Națională a României a promis că va acorda creditele necesare pentru toate acele instituțiuni, cari vor naște din aceste fuziuni“.

Promisiunea Băncii Naționale se cuprinde în Raportul Consiliului de administrație al Institutului de emisiune către adunarea generală anuală din 1935, unde între altele se spune:

„In Ardeal aproape toate băncile românești au fost lovite de leea converșiunii din cauza clientele mărunte și în cea mai mare parte rurală. A trebuit o operă de viguroasă ajutorare și de reale sacrificii, pentru a nu lăsa să se desființeze instituțiuni de zeci de ani, cari au jucat un rol preponderent în dezvoltarea vieții economice românești.... S'au stabilit ceetrele mai mari pe regiuni, alegând băncile cele mai viabile și grupându-se în jurul lor băncile mici românești cari mai puteau trăi sub formă de sucursale sau agenții, lăsându-se să cadă numai acele bănci, cari, după avizul futuror, nu mai puteau juca nici un rol activ“.

Este adevărat că despre rezultatele reale și concrete nu se poate vorbi înainte de punerea în aplicare a promisiunii solemne făcută de Banca Națională, că în lipsă de precizii nu putem ști, care anume vor fi băncile sortite să fie salvate, că nu cunoaștem nici cifrele ajutorului financiar ce se pune în vedere în scopul acțiunii de salvare, și nici modalitățile de realizare a acestui plan, — totuși chiar și numai angajamentul acesta solem pe care și l-a asumat Institutul nostru de emisiune — îndrumătorul întregii vieți economice, — trebuie considerat în împrejurările date drept un succes important, pentru care meritul revine pe deplin conducerii „Solidarității“ noastre.

Acest succes trebuie raportat la „împrejurările date“, adică la „situația creată prin punerea în aplicare a legii bancare“, dat fiindcă „Solidaritatea“ ca

o instituțiune morală cu grea răspundere nu poate sabota prin actele ei aplicarea unor legi votate și promulgate.

Și din punct de vedere practic „Solidaritatea“ a trebuit să se declare mulțumită cu ceea ce se putea obține, salvând ceea ce mai putea salva, — și nepericlitând prin o atitudine intransigentă toate instituțiunile noastre de credit.

Dar dacă conducerea „Solidarității“ procedând cu cuvenita prudență a fost constrânsă să vadă lucrurile prin prizma prezentului și să se miște în cadrul mai restrâns al unei legiuri de expedient, — noi care examinăm faptele și legile în mod teoretic și tragem concluziuni „de lege ferenda“, suntem datorii să lărgim cadrul cercetărilor noastre și să privim lucrurile din perspectiva mai înaltă a intereselor viitoare și permanente ale economiei naționale, — și tot din această mai înaltă perspectivă trebuie să vedem și interesele viitoare ale institutelor noastre de credit.

Privind planul de asanare din acest superior unghiu de vedere, este firesc că noi cuprindem în raza preocupărilor noastre totalitatea băncilor românești din Ardeal și Banat, fie că deocamdată ar fi neviabile, fie că cu timpul și cu ajutorul statului la care au tot dreptul, vor putea deveni viabile de acum înainte.

Pornind dela convingerea nestrămutată — expusă pe larg în această lucrare, — că creditul fărănesc și în deosebi creditul mărunț nu poate fi satisfăcut în măsură mulțumitoare nici de către băncile mari regionale (actuale sau create prin fuziune), nici de sucursalele sau agențiile acestora, în planul de asanare cu 20—30 bănci regionale noi nu putem vedea o soluție definitivă a problemei creditului fărănesc și a creditului în genere.

Un astfel de plan poate să constituie cel mult o punte de trecere dela situația excepțională de astăzi la stările normalizate de mâine când dezvoltarea agriculturii noastre va trebui în mod inevitabil să se întoarcă la sistemul încercat al micilor bănci rurale autonome și independente, și cel mult ajutate cu reescont de către băncile mari „regionale“ sau de către Banca Națională a României.

Dar pentru a se ajunge la o astfel de normalizare, este neapărată nevoie ca

mai întâi să se înlăture piedecile artificiale puse în calea vieții economice prin legile de conversiune și prin legea bancară, și în special să se suprimе condițiunile imposibil de îndeplinit de către institutele financiare, căci menținând și pe mai departe aceste piedici înseamnă să perpetuăm o stare de fapt cu caracter excepțional.

Soluțiunea în această privință nu poate fi alta decât aceea ca *toate institutele financiare în ființă la promulgarea legii bancare să fie considerate ca fiind în posesiunea deplină a drepturilor câștigate și prin urmare condițiunile oneroase și cu neputință de împlinit să nu se refere și la aceste institute (de ex. limita de capital, termenul de lichidare resp. de conformare etc.), iar pentru institutele financiare ce vor lua ființă în viitor în locul celor dispărute să se stabilească condițiuni speciale din caz în caz în conformitate cu necesitățile economice și sociale locale și cu interesele superioare românești.*

De altcum nici planul de asanare schițat numai în linii generale în comunicatul „Solidarității” nu se poate pune în aplicare fără o prealabilă modificare a legii bancare și a condițiunilor restrictive din legea conversiunii, pentru că nici chiar băncile „regionale” ieșite din fuziuni nu vor putea să satisfacă condițiunile oneroase ale acestor legi.

Asemenea este incontestabil că modificarea unor părți din legea bancară și din legea conversiunii prin „legea pentru refacerea creditului” (despre care am făcut mențiune) nu este încădrabilă în planul de asanare al Băncii Naționale.

Dacă planul de asanare va fi pus totuși în aplicare fără aceste necesare modificări prealabile, este de prevăzut că în cursul aplicării se vor ivi dificultăți de drept, care nu vor putea fi înlăturate nici prin puterile discreționare acordate Consiliului Superior Bancar, — și vor impune și modificarea legii pentru „refacerea creditului”. — Aceasta este de altcum soarta tuturor legiuirilor de cârpeală și lipsite de perspectiva unui plan general economic și financiar.

Este mai apropiat de vederile noastre ingeniosul plan de asanare al D-lui Dr. Aurel Vlad, expus succint și plastic în

articolul publicat în numărul 5 dela 30 Martie 1935 al revistei „Excelsior”.

Acest plan de asanare nu cuprinde numai 20—30 de bănci regionale, dar nici nu îmbrățișează pe toate acele 165 bănci românești care erau în ființă la izbucnirea crizei economice, ci el prevede asanarea prin concursul statului și al Băncii Naționale a 132 bănci românești, care au răspuns la circularele trimise și urgentate în repetate rânduri de către „Solidaritatea” pentru a avea la îndemână datele statistice tocmai în vederea acțiunii de salvare.

Este firesc că celelalte 33 institute care nu au încredințat repetatele adrese ale „Solidarității” nici măcar de un răspuns, au hotărât ele însele desființarea lor proprie, și deci acestea nu mai pot fi luate în considerare în legătură cu punerea în aplicare a planului de asanare.

Conform constatării dlui Dr. Aurel Vlad... „ce s'a făcut până acum și ce se proiectează pentru viitor nu este suficient pentru întărirea acestor instituțiuni de credit”.

„Piedeca cea mai mare pentru refacerea acestor bănci din Ardeal o constituie faptul, că... conform legii conversiunii portofoliul nu poate fi încasat decât în termen de 10—17 ani, băncile fiind totuși obligate conform aceleiași legi să-și achite creșterii în termen de cinci ani”.

„Pentru refacerea creditului și refacerea încrederii în bănci deponenții vor trebui satisfăcuți înainte de expirarea termenului de cinci ani, pentru ca astfel băncile să poată primi noi depozite, fapt care ar însemna o totală refacere a creditului. Pentru a satisfacă însă pe deponenți și deci pentru a se putea refăce, *instituțiunile de credit din Ardeal au nevoie de un credit de un miliard Lei fără dobândă, sau cu dobândă ce n'ar întrece scontul Băncii Naționale, rambursabil în termen de 17 ani, termen în care băncile își vor putea recupera creanțele agricole*”.

Pentru a dovedi că pretenția băncilor ardelenene nu este nici exagerată, nici nerealizabilă, dl Dr. Aurel Vlad indică și modalitățile în care se poate găsi acest miliard de Lei, spunând că „Această sumă s'ar putea lua din suma anuală de 450 milioane Lei pe care

Statul a pus-o la dispoziția Băncii Naționale, urmând ca băncile împrumutate să restituie Băncii Naționale miliardul plus dobânzile în formă de anuități, reducându-se astfel contribuțiunea Statului către Banca Națională“.

„Statul ar fi în măsură să înceseze din impozite și taxe de timbru în urma operațiunilor bancare peste 60 milioane anual“.

„In felul acesta împrumutul acordat temporar băncilor românești din Ardeal ar însemna nu numai refacerea acestora dar și o înviorare a finanțelor publice“.

Pentru caz de nevoie dl Dr. A. Vlad propune chiar reducerea *acoperirii* aur a biletelor Băncii Naționale dela 35% la 25%, — fără a reduce valoarea Leului, urcând în măsură proporțională plafonul de emisiune“.

(Noi credem că de această reducere a acoperirii aur nu este nevoie — cu toate că ea nu prezintă nici un pericol pentru stabilitatea Leului, dovadă ne este exemplul Mărcii Reichului, — ei prin o politică de reale economii — desființându-se sinecurile, aplicându-se legea cumulului, și înfrânând risipa banului public, — s'ar putea prea ușor găsi miliardul pe care-l cere dl Dr. A. Vlad).

Prin ajutorul de un miliard s'ar putea acoperi și pierderile de 2.020.000 — la un total de 5.340.000 Lei) suferite de băncile românești din Ardeal și Banat prin aplicarea legii conversiunii, — și deci refacerea reală a băncilor va însemna și „lichidarea definitivă a trecutului“.

Este evident însă că și planul dlui Dr. Aurel Vlad implică o adaptare adecvată a regimului juridic din legea bancară, — așa cum am preconizat noi mai sus, — căci numai modificând condițiunile oneroase din această lege pot fi salvate *toate cele 132 bănci*, care răspunzând la invitațiunile „Solidarității“, au arătat că vor să trăiască.

7. Concluziuni.

Din cele expuse mai sus cu privire la soarta și rolul băncilor românești din Ardeal și Banat se desprind următoarele *concluziuni*:

1. Nevoia de refacere a agriculturii noastre impune menținerea sistemului de *largă descentralizare* în materie de organizație de credit bancar, deci *menținerea băncilor mici rurale* pe lângă băncile mari și mijlocii dela orașe și târguri;

2. Sistemul descentralizării este și o cerință a *refacerii și prosperării creditului țărănesc* în genere;

3. *Este o politică de sinucidere națională a desființa băncile românești fără a pune alte instrumente de credit în locul lor;*

4. *Băncile noastre din Ardeal și Banat nu pot fi înlocuite deocamdată prin nici o altă formă de organizație de credit, nici prin instituțiunile de credit junciar de stat — lipsite de organizare și de mijloace financiare, — și nici prin cooperativele de credit;*

5. A desființa băncile existente puse sub controlul publicului și al statului — fără a pune altceva mai bun în locul lor — înseamnă a *lăsa fărănimea pradă cămătarilor fără suflet și sustrași controlului public;*

6. *Desființarea băncilor noastre va mai avea ca urmare sigură anularea efectelor economice și sociale ale Reformei Agrare, înfăptuită de statul român cu atâtea jertfe materiale, și deci desmoștenirea fărănimei și aruncarea ei în o nouă iobăgie;*

7. Planul de asanare redus numai la crearea și ajutorarea a 20—30 bănci regionale poate fi primit numai cu titlu de *expedient* și ca o *măsură de tranziție*.

Planul definitiv de asanare trebuie să cuprindă toate cele 132 bănci românești din Ardeal și Banat care încă nu și-au sistat de tot activitatea, și care răspunzând la apelurile „Solidarității“ au făcut dovăda că vor să trăiască;

8. *Refacerea nu se poate înfăptui decât cu ajutorul efectiv financiar, ce trebuie să fie acordat cu multă înțelegere patriotică de către stat și de Banca Națională,*

In ce privește modalitățile tehnice și practice *cel mai potrivit plan de asanare este acela întocmit de dl Dr. Aurel Vlad, și cerem ca acest plan să fie însușit de toți cărmuitorii statului nostru;*

9. Concomitent cu acțiunea de asanare este *neapărată nevoie de modificarea regimului juridic* astfel ca în acest nou regim de drept să poată fi încadrate *toate cele 132 bănci românești din Ardeal și Banat;*

10. Salvarea celor 132 bănci nu este numai o necesitate economică și socială, dar ea mai este și *imperativul sentimentului de omagiu și recunoștință față de niște factori hotărâtori în pregătirea marii act al Unirii.*

(Sfârșit).